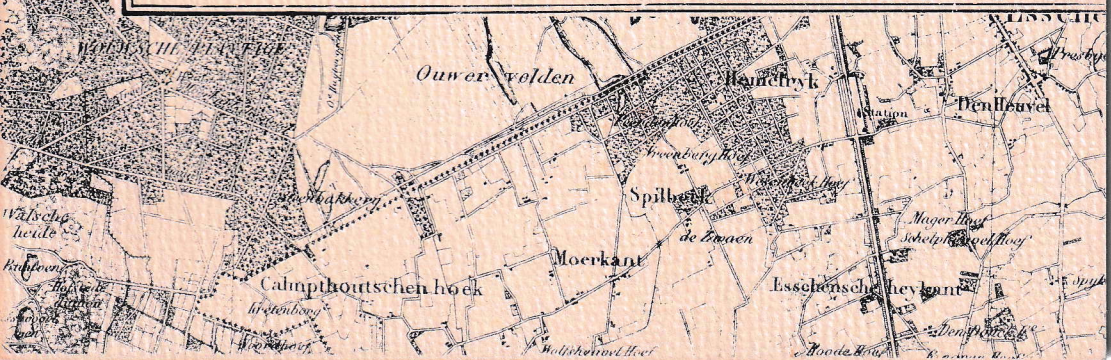

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

Programmaboekje
Wouw wou wa

14-17 aug. 1985

Waterlinie-route

De waterlinie vormde in vroeger tijd de bescherming van de stad Bergen op Zoom. In oorlogstijd kon het gebied rond de stad onder water gezet worden, waardoor de vesting zo goed als onneembaar werd. In 1960 publiceerde Korneel Slootmans over de inundatie van de vesting Bergen op Zoom na 1729 een artikel in het jaarboek van de Ghulden Roos. Aan dit artikel zijn de gegevens in onderstaande beschrijving ontleend.

Uiteraard is van de moerassigheid van deze streek weinig meer te merken. Ruilverkaveling, drainage en betere waterbeheersing hebben heel wat veranderd in de loop der eeuwen. Van de vele vennen is praktisch niets meer over en de voormalige fortificaties hebben slechts hier en daar een summier spoor achtergelaten. Wat wel gebleven is, is de turfvaart de Zoom die als een groen lint door het landschap loopt. Water herbergt deze vaart echter alleen in tijden dat er bijzonder veel regen valt. Bij de inundatie van Bergen op Zoom vormde deze stroom een belangrijk onderdeel. Die moest het water van de verschillende vennen en moerassige gebieden aanvoeren om het land rondom de stad onder water te zetten. Een deel van onze tocht gaat langs deze turfvaart, waarbij U er wel rekening mee zult moeten houden, dat U dan op wat zandwegen terecht komt.

1. We starten bij café Donkenhof en rijden richting het Marktpllein.
2. Hier gaan we rechtsaf, voor het gemeentehuis langs richting Heerle (Nieuwstraat).
3. De weg gaat na enige tijd over in Waterstraat.
4. Bij de kruising Hazelaar de weg over het fietspad vervolgen in de richting Moerstraten.
5. Op de volgende kruising rechts (Diefhoekstraat).
6. Einde weg links (Hellegatsestraat).

Halverwege deze weg rijdt U over een beekje dat de naam Bameersloop draagt. Dit stroomt rechts door een laaggelegen gebied dat de naam Zurenhoek draagt. Dat wijst al op de lage ligging van het gebied. Tot voor kort stond dit gebied in de wintermaanden bijna helemaal onder water.

- 4
7. Aan het eind van de weg komen we in de kom van het dorp Moerstraten. Deze kern van het dorp is nog vrij jong. Rond de kerk is een vrij nieuwe kern gebouwd. Het grasveld rechts op de hoek van de Hellegatsestraat is de plaats waar vroeger "de Kapel" stond. Die deed dienst als ontmoetingscentrum, kerk, maar ook als rechtszaal in de tijd dat Moerstraten nog een eigen heerlijkheid was.
 8. We gaan nu linksaf en de eerste verharde weg rechts (Laagweg). We rijden nu een laag gebied binnen waar tot begin deze eeuw turf werd afgegraven. Dit gebied wordt ontwaterd door de Ligne. Deze Ligne vervulde vroeger ook een functie bij de inundatie van onder meer Fort de Roovere.
 9. De weg maakt een bocht naar links en aan het eind van de weg gaan we rechts (Luienhoekweg).
 10. Einde weg rechts.
Zowel rechts als links ziet U nu verlaagde stukken weiland en een hoog oplopende heuvelrug. Dit is een overblijfsel van het fort Rover dat bij de inundatie een belangrijke rol speelde. Hier kon zowel zout water ingelaten worden als zoet water. Overigens moet men die inundatie vanuit de in de omgeving gelegen vennen niet als een kleinigheidje voorstellen. Dit kon niet in enkele dagen worden uitgevoerd. Daar gingen jaren overheen. Toen in 1743 het eerste gerucht van oorlog tot in de stad Bergen op Zoom doordrong, werden de vennen afgesloten met dijken, zodat hun water niet meer naar de Zoom kon afvloeien en het omringend land werd overstroomd. (Er is hier sprake van de Oostenrijkse successieoorlog, waarbij in 1747 Bergen op Zoom werd belegd). Tot 1745 werd het water in de vennen "opgespaard" en op 1 augustus van dat jaar werd bevel gegeven om de omgeving onder water te zetten. Daarvan is een uitvoerige beschrijving bekend, waarin aangegeven wordt welke vennen achtereenvolgens water leverden en wat voor effect dat had voor Bergen op Zoom. Al dat water werd aangevoerd via het riviertje De Zoom. Inspecteur Clink, die de inundatie praktisch liet uitvoeren, liet eerst de dam in het Papegat doorsteken. Dat water werd de linie ingelaten maar het bleek dat

De enige kapel die nog in de gemeente Wouw aanwezig is: de kapel in de Spellestraat. Voor tien jaar bezat Wouw nog minstens zes kapellen. In de loop der jaren zijn ze echter allemaal verdwenen. (Foto: F. Schijven).

er slechts 5½ duim water in kwam te staan. Achtereenvolgens werden de dammen in de Blieken en het Heerlsch Ven doorgestoken. Het Schamven, het Wasven, de Grooten en Kleinen Houwer en tenslotte de Zeezuiper en de Keutelmeeren leverden hun bijdrage aan de inundatie. Het mocht echter allemaal niet baten, want ondanks de voorzorgsmaatregelen werd de stad uiteindelijk toch ingenomen.

11. Bij ANWB-paddestoel 21953 gaan we links (Eerste weg links). Langs deze weg loopt een fietspad.
12. Na enige tijd gaan we links het complex van psychiatrische inrichting Vrederust op.
13. We volgen de weg langs de vijver en het administratiegebouw en gaan juist achterdit gebouw op de kruising links.
14. Deze weg komt uit op de Moerstraatsebaan, waar we linksaf gaan.
15. Eerste weg rechts (Bemmelenberg). U rijdt nu langs recreatieoord de Heide.
16. Aan het einde van de weg rechts. Spoorlijn over (Bergsebaan).
17. Eerste onverharde weg (net voor turfvaart De Zoom) links in. Rechts ligt nu de Zoom die zo'n grote rol heeft vervuld bij de bescherming van Bergen op Zoom. Op Uw weg komt U nog een stuw tegen in de Zoom. Aan het eind van de weg gaat U links en deze weg brengt U weer terug in Wouw. Net voor U het dorp binnenrijdt ziet U rechts de korenmolen De Arend. Voor de liefhebbers bestaat er de mogelijkheid om een bezoek aan die molen te brengen. (Als de blauwe wimpel wappert, bent U ten alle tijden welkom).

Wouw, 13 juni 1985.

RENE HERMANS.

